

עת"א 48142/10/23 - יוסי בן ארי נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 48142-10-23 בן ארי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט דרור ארד-אילון
עותרים יוסי בן ארי (אסיר)
נגד
משיבים 1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
2. מדינת ישראל

מטעם העותר: עו"ד זאב אלוני
מטעם המשיבים: עו"ד דניאל אלימלך, עו"ד ספיר ארבוז

פסק דין

עתירה שלישית של העותרת נגד הגדרתו כסג"ב (סיכון גבוה לבריחה), מכוח פקודת נציבות 04.09.00 "הגדרה והחזקה של אסיר בעל סיכון גבוה לבריחה". עיקרי הדברים נכתבו בפסקה הדין בעת"א (מרכז) 28063-09-22 (9.11.22) ובעת"א (מרכז) 43271-05-23 (5.7.23), ואין צורך לחזור עליהם בהרחבה. בשנת 1993 על העותר הוטל עונש של 12 שנות מאסר, אולם לאחר שנשא בכ-4 שנים, בעת היותו בחופשה, נמלט מן הארץ ולא שב אליה עד שנתפס והוסגר בשנת 2021 ומאז הוא נושא ביתרת מאסרו. עתירה שהגיש לבג"צ בטענה שמאסרו התיישן נדחתה (בג"צ 8029/21 (30.5.22)).

ביסוד הגדרתו כבעל סיכון גבוה לבריחה עמדו עצם הבריחה מן הארץ בעת שהיה במאסר ובזמן חופשה, העובדה שאשתו וילדיו חיים בפרגוואי, ומידע מודיעיני המלמד על זיקה לחו"ל. כפי שיובהר, בעדכון שהוגש לאחרונה, הוסרה התנגדות גורמי המודיעין.

בעת"א 28063-09-22 לעיל, נדחתה העתירה מן הטעם ש"בריחה ממשמורת חוקית היא נסיבה המקרינה בעצמה חזקה על סיכוני הבריחה, [כ]אשר המשיב לא נדרש לקרוא לב וכליות של האסיר אלא להעריך באופן אובייקטיבי האם מתקיים חשש לבריחה. ... בעניין זה יש לזכור [ש]את בריחתו הקודמת של העותר הוא עשה בחופשה, קרי לאחר שהמשיב הכיר [בכך] בהתנהגותו החיובית והקנה לו אפשרות לחופשה. כך שעצם התנהגות חיובית או העדר חומר מודיעיני, אינם מבטלים את הסיכון האובייקטיבי האמור." בית המשפט הצביע על כך

בעת"א 43271-05-23, אף שחלפו ששה חודשים מן העתירה הקודמת, ועל אף שעמדו בפני בית המשפט נתונים על זיקתו של העותר לארץ, כשבנו משרת בשירות לאומי, נדחתה העתירה. בית המשפט הצביע על כך, ששלוש נקודות שהעלה העותר, ראויות לעיון ועדת סג"ב כשתידרש לכך במועד הקבוע בפקודת הנציבות (קרי בחלוף ששה חודשים מן המועד הקודם). האחת, השינוי שחל בעותר בין היתר בשל חלוף השנים וגילו, והתנהגותו החיובית. השניה, האפשרות

להטיל עליו מגבלות סג"ב באופן מדורג כך שיחולו רק מחוץ לכלא באופן שלא יפגע בהליכי טיפול הדרושים לשיקומו ולהתקדמותו בכלא. השלישית, נכונות בני משפחתו להעמיד ערבויות כספיות גבוהות כדי להבטיח שלא יברח.

בעתירה זו טען העותר, שועדת סג"ב לא נדרשה לנקודות אליהן הפנה אותה בית המשפט, ומשהתברר שיש ממש בטענתו, הוחזר הדין בהסכמה לוועדה.

בעדכון שהוגש ביום 11.2.24 נמסר ש"גורמי המודיעין הסירו את התנגדותם". קצינת אסירים מסרה שגורמי אג"מ מחוז מתנגדים להסרת ההגדרה, שהעותר מצוי במשמורת תקופה קצרה (כשנה וחצי) מאז הסגרתו, ולכן התנהגותו הטובה לבדה אינה יכולה להספיק להסרת ההגדרה. אשר לערבויות שהוצעו על ידי משפחתו המלצתה היתה שהעניין אינו רלוונטי ואינו מוסדר בפקודת הנציבות. כל הקשור לדירוג ההגבלות, הוסיפה ש"האסיר יכול להשתלב באופן הדרגתי בפעילויות בתוך האגף" ושבקשתו תבחן בשנית. על יסוד אלה, מצא סגן מפקד המחוז להורות על "... המשך הגדרתו כסג"ב ... יכול להשתתף בפעילויות המתאימות."

העותר שטען שההחלטה המקורית לא הייתה סבירה, הוסיף וטען שלאחר הסרת התנגדות גורמי המודיעין ולאור התנהגותו החיובית והתקדמותו הטיפולית של העותר - ההחלטה המעודכנת אינה סבירה בעליל ויש לבטלה.

כפי שמצאתי בענייניו של העותר (ואף במקרים אחרים) בריחה ממש היא נסיבה המקרינה בעוצמה ולמשך זמן ניכר, והשפעתה לא חולפת על נקלה. בנסיבות בריחתו של העותר מחופשה, אני מקבל את עמדת המשיב כי אין בהתנהגות טובה כשלעצמה כדי להקטין את הסיכון לבריחה. אכן, עם חלוף הזמן, התקצרות יתרת המאסר, ובוודאי לנוכח גילו של העותר וקיומה של זיקה מסוימת לארץ, מתקרבת הנקודה שבה עשויה הערכת סיכון הבריחה להשתנות, אולם לא נפל פגם בהערכת המשיב שנקודה זו טרם הגיעה.

עם זאת, השינוי לא חייב להיעשות בבת אחת. הסיכון אינו זהה בהכרח בתוך האגף, בתוך בית הסוהר ומחוץ לבית הסוהר. הדבר תלוי במכלול הנתונים, ובלי למעט, בנסיבותיו האישיות של האסיר, בזיקותיו מחוץ לכלא ובקשריו בתוך הכלא, בסיבות שהובילו להערכת הסיכון (ובמידע מודיעיני שיש לו זיקה לבריחה).

מההחלטה המעודכנת עולה, שמדרג זה הובא בחשבון על ידי המשיב, כאשר נקבע שהמשך הגדרתו כסג"ב לא תמנע את השתלבותו ההדרגתית בפעילויות בתוך האגף. בקשר לכך, יש משקל להסרת התנגדות גורמי המודיעין, כך שהסיבה שנתרה להגדרה הסיכון הגבוה היא אירוע הבריחה הקודם, שהתרחש מחוץ לכלא בעת שהעותר היה בחופשה. לפיכך, אפשר שנדרש להגדיר את ההקלה שכלולה בעמדת המשיב באופן ברור יותר, אשר ימנע אי הבנות, ולפיה הגדרת הסג"ב תחול רק מחוץ לאגף בו שוהה העותר, כך שיוכל להשתלב בטיפולים ובפעילויות שונות בתוך האגף (השוו: עת"א (מרכז) 30722-03-20 קידר נ' שב"ס בהחלטות מ-9.9.20 ומ-28.10.20 (כבוד השופט אברהם יעקב), שאושרו ברע"ב 7671/20 קידר נ' שב"ס (2020) (כבוד השופט עופר השופט גרוסקופף)).

בעניין מתן ערבויות כאמצעי להקלה בהגדרת הסג"ב אני מקבל את עמדת המשיב. הפקדת ערבויות להבטחת תנאי כליאה היא חריג המחייב הסדרה (למשל, (למשל: סעיף כ(1)(ז) לפקודת נציבות 04.40.00 "חופשות אסירים"). בהעדר הסדרה מפורשת בחוק או בפקודת נציבות, ספק אם יש למשיב או לבית משפט סמכות לקבוע ערבויות כדרך להקטנת סיכון הבריחה. עניין זה מעורר גם שאלות נוספות, ובין היתר לאבחנה פסולה בין אסירים על פי יכולתם הכלכלית מחוץ לכלא, שבמקרה דנן אין צורך להעמיק בהן.

סוף דבר, בכפוף להבהרת ההקלה שהציג המשיב ולפיה העותר יוגדר כסג"ב מחוץ לאגף, לא מצאתי שנפל פגם בהחלטת המשיב.

ניתן היום, י' אדר א' תשפ"ד, 19 פברואר 2024, בהעדר הצדדים.